

века, его духовный и моральный облик формируются, прежде всего, в процессе воспитания. Не последнюю роль здесь играет эстетическое воспитание, способствующее активизации развития мировоззрения, интеллектуальных и творческих потенций личности. Поэтому процесс образования необходимо основывать на создании условий для воспитания творческой личности, готовой к диалогу, сотрудничеству и сотворчеству в различных сферах жизни.

SUMMARY

The article is devoted to the modern content and role of the educational process, since modern society has increased attention to the problem of formation of a fully developed, spiritually rich and creative personality. Human personality and his spiritual and moral character are formed primarily in the process of education. Not the last role is played here by aesthetic education, contributing to enhance the development of philosophy, intellectual and creative potential of the individual. Therefore, the process of education should be based on creating conditions for education of creative personality, ready for dialogue, collaboration and co-creation in various spheres of life.

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNI O'RGANISH JARAYONIDA TALABALARNI MA'NAVYI TARBIYALASHDA VIRTUAL EKSKURSIYALARDAN FOYDALANISH

N.Shodiyev - pedagogika fanlari doktori, professor

M.Fayziyev - pedagogika fanlari nomzodi, dotsent
Samarkand davlat universiteti

Tayanch so'zlar: ijtimoiy-gumanitar fanlar, ma'naviy tarbiya, virtual ekskursiyalar, tasavvuf, sufiylik, madrasa, rasadxona, ta'lim, darslik, Ulug'bek akademiyasi, hisoblash markazi, «Ziji Kuragoniy», ma'naviyat o'choqlari, o'g'itishining kompyuter vositalari.

Ключевые слова: общественно-гуманитарные дисциплины, духовное воспитание, виртуальные экскурсии, очаги духовности, медресе, обсерватория Улугбека, академия, вычислительный центр, «Зижи Курагоний», компьютерные средства обучения.

Key words: social and humanitarian disciplines, spiritual education, virtual tours, cradles of spirituality, madrasas, observatory of Ulugbek, Academy, computer center, "Zizhi Kuragoniy", means of computer learning.

O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidentimiz I.A.Karimov, O'zbekiston Respublikasi Oliy majlisining IX sessiyasida so'zlagan nutqida: "...mamlakatimizning istiqloq yo'lidagi birinchi qadamlaridanoq, buyuk ma'naviyatimizni tiklash va yanada yuksaltirish, milliy ta'lim-tarbiya tizimini takomillashtirish, uning milliy zaminini mustahkamlash, zamon talablari bilan uyg'unlashtirish asosida jahon andazalari va ko'nikmalari darajasiga chiqarish masalasiga katta ahamiyat berib kelinmoqda", [1:5] deb ta'lim-tarbiya jarayonining milliy zaminini mustahkamlash orqali ta'lim tizimi muassasalari pedagoglari oldiga yosh avlodni ma'naviy tarbiyalash vazifasini qo'ygan edilar.

Shu munosabat bilan keyingi yillarda oliy ta'lim muassasalari (OTM)da ta'limning zamonaviy usullari – didaktik materiallar, ko'rgazmalilik, texnika vositalaridan foydalanishdan tashqari noan'anaviy usullardan ham foydalanilmoqda. OTMda o'qitilayotgan falsafa, milliy g'oya, ma'naviyat asoslari, pedagogika kabi fanlar uchun ana shunday noan'anaviy ta'lim usullaridan biri sifatida tarixiy joylarga ochiq osmon ostidagi ekskursiya mashg'ulotlarini o'tkazishning o'zni beqiyosidir. OTM kafedralari professor-o'qituvchilari sayohat mashg'ulotlarini o'tkazishlari uchun keng imkoniyatlar mavjud. Chunki jonajon Vatanimizning barcha hududlari singari Samarqand shahrinin ham har qarichi tarixiy yodgorliklardan iborat. Jumladan, "Pedagogika nazariyasi va tarixi" [7], "Pedagogika tarixi" [8] kabi fanlarni o'qitishda ijtimoiy-siyosiy mafkuramizda islom dunyosi, tasavvuf, so'fiylik naqadar buyuk rol o'ynaganligini, shuhrati jahonni tutgan Xojagon, Yassaviya, Kubroviya tariqatlarining pirlari – Abduxoliq G'ijduvoni, Axmad Yassaviyga Samarqandda ustozlik qilib, shu tabarruk zaminning Chokardiza qabristonida mangu orom topgan Shayx Yusuf Hamadoni, hadis ilmining peshvosi Imom al-Buxoriy maqbara-majmuasi, ona Vatanimizning Islom olamidagi nufuzini yuksaklikka ko'targan Xo'ja Ahrori Valiy, Maxdumi A'zam maqbaralari va boshqalar muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Mazkur fanlarni o'qitish-o'rganishda, ayniqsa mustaqillik yillarida Birinchi Prezidentimiz I.A.Karimov tashabbusi bilan bunyod etilgan Imom al-Buxoriy, Imom Moturudiy maqbaralari, Sohibqiron Amir Temurga o'rnatilgan mahobatli haykal, qayta tiklangan Mirzo Ulug'bek rasadxonasi va muzeyi majmuasi, Alisher Navoiy muzeyi va boshqa me'moriy obidalariga sayohat

mashg'ulotlarini o'tkazish alohida o'rin tutadi. Jumladan, "Pedagogika nazariyasi va tarixi" fani namunaviy dasturining "Tabiiy fanlarni o'qitishning rivojlanishi. Ulug'bekning ilm-ma'rifat sohasidagi xizmatlari, uning davrida ta'lim-tarbiya tizimi" [8:32] savollarini o'rganish bo'yicha o'tkazilgan ochiq osmon ostidagi sayohat mashg'ulotida talabalar nafaqat Ulug'bek rasadxonasi va muzeyi go'zalliklaridan bahramand bo'ladilar, balki muzey eksponatlari, rasadxona va uning qoshida o'tmishda faoliyat ko'rsatgan matematik hisoblash markazida 1018 yulduz koordinatalarining juda aniqlik bilan hisoblanganligiga, ulug' mutafakkirning jahon astronomiya va matematika fani rivojiga ulkan hissa qo'shganligiga ishonch hosil qiladilar. Ulug' ajdodlarimizdan bizga meros bo'lib qolgan milliy qadriyatlarni o'rganish davlat ahamiyatiga molik bo'lgan hozirgi sharoitda talabalarda – bo'lajak o'qituvchilarda o'z-o'zidan tabiiy ravishda Mirzo Ulug'bek irodasi bilan Samarqandda bunyod etilgan madrasada ilm-ma'rifat masalasi qay darajada qo'yilgan degan savol tug'iladi.

Shu munosabat bilan Mirzo Ulug'bek o'z madrasasida muntazam ravishda amalga oshirgan islohotlari, ya'ni jahon ta'limi amaliyotida ilk bor 10-15 tadan iborat bo'lgan shogirdlar jamoasi bilan mashg'ulotlar o'tkazganligi, o'quv qo'llanma (darslik) larni yozishga yetuk olimlarni jalb qilganligi, mudarrislar faoliyatini tanlov asosida aniqlashga e'tibor berganligi va boshqalar mazkur ta'lim muassasasini jahonning eng yirik ilmiy-ma'rifiy markazi darajasiga ko'tardi.

Shuning uchun ham unda ta'lim olganlar orasidan jahonga mashhur Ali Qushchi, Mirim Chalabiy, Abdurahmon Jomiy, Abdurazzoq Samarqandiy kabi matematiklar, astronomlar, shoirlar, tarixchilar va boshqalar yetishib chiqdi.

Mirzo Ulug'bekning osmon yulduzlari koordinatalarini aniq o'lchash bo'yicha ilmiy faoliyati keyinchalik ham jahon olimlari tomonidan juda yuqori baholangan. Jumladan, Alisher Navoiy 1465-1469 yillarda Samarqandda yashab, madrasalarda ta'lim olgan, astronomiya sohasi bo'yicha bilimlarini boyitish maqsadida Ulug'bek rasadxonasida olimlar bilan suhbatda bo'lgan, unda yaratilgan «Ziji jadidi Ko'ragoni» asarining jahonshumul ahamiyatini chuqur his etib, donishmand xalqimizning Mirzo Ulug'bekdek

farzandlari borligidan ilhomlangan va keyinchalik o'zining «Farxod va Shirin» dostonida

Temurxon naslidin sulton Ulug'bek
Ki olam ko'rmadi Sulton aningdek
Rasadkim bog'lamish – zebi jahondir,
Jahon ichra yana bir osmondir.
degan misralarni yozib qoldirgan.

XVII asrda Yevropada nashr qilingan adabiyotlarda Ulug'bek madrasasi va rasadxonasini birgalikda «Ulug'bekning Samarqand akademiyasi» (Fransuz yozuvchisi va faylasufi Volter), rasadxona qoshida amalga oshirilgan hisoblashlarni (Shvetsiyalik matematika tarixchisi U.Zemanek) hisoblash markazi deb nom berish bilan bog'liq materiallar bayon qilinganligini alohida ta'kidlash joiz.

Buyuk ajdodimiz shoh asarining tadqiqotchi va targ'ibotchilari uning fanda misli ko'rilmagan xizmatlariga beg'araz va odil baho berganlar. Jumladan, mashhur polyak olimi Yan Geveliy (1611-1687) o'zining «Astronomiya darakhchisi» kitobida Mirzo Ulug'bekning jahon faniga nihoyatda ulkan hissa qo'shganligini alohida ta'kidlagan bo'lib, ularni tasdiqlovchi ikkita gravyuraning birida Ulug'bek falakkiyot xudosi «Uraniya» ning o'ng tomonida yonginasida o'tirganligi aks ettirilgan bo'lsa, ikkinchi gravyurada esa u Yer xudosining to'qqizta mashhur astronomlari davrasida Uraniyaning o'ng tomonida qo'shni bo'lib o'tirganligi tasvirlanganligini talabalarga ko'rsatish ularda beixtiyor hayratlanish hissiyotini uyg'otadi.

Benazir alloma Mirzo Ulug'bek tavalludining 600 yilligining jahon miqyosida nishonlanishi munosabati bilan Birinchi Prezidentimiz I.A.Karimov 1996 yili Parijda YuNESKO ning o'sha paytdagi bosh kotibi Federiko Mayor bilan o'tkazgan suhbatini eslab «Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch» asarida «O'shanda janob Mayor Ulug'bekning ilmiy merosini yuksak baholab, uning yulduzlar harakatiga oid hisob- kitoblari bugungi kunda kompyuter yordamida tekshirib ko'rilganda atigi bir necha soniyaga farq qilishi aniqlandi, degan gapni aytib qoldi», deb yozadilar [3:46-47].

O'z-o'zidan ravshanki, buyuk mutafakkirning ilmiy merosiga yuqorida bildirilgan obyektiv va xolisona e'tiroflar, shubhasiz, talabalar qalbida milliy g'ururni jo'sh urdiradi.

Uzoq o'tmishdan boshlab Sharq allomalari ham g'arb mutafakkirlari ham xalqni g'afolatdan uyg'otish uchun uning tarixini uyg'otish kerak degan fikrni olg'a surganlar. Shu bois ochiq osmon ostidagi mashg'ulotlar jarayonida talabalar ko'z oldida boy tariximizni gavdalandirishda «O'zbekiston tarixi» [15], «Falsafa» [14], «Milliy g'oya» [6], «Ma'naviyat asoslari» [5], «Axloqshunoslik» [4:11-12] kabi fanlar bo'yicha ham ochiq osmon ostidagi ekskursiya mashg'ulotlarini ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir. Chunki, mazkur fanlar namunaviy o'quv dasturlari mazmuniga so'fiylik tariqatlari, Yusuf Hamadoni, G'ijduvoni, Axmad Yassaviy, Najmiddin Kubro [14:17]; «Imom al-Buxoriy» va «Imom at-Termiziy» buyuk hadisshunos olimlar, «Al-Jome' as-Sahih» asari..., «Imom Moturidiy»... qarashlari... Tasavvuf va uning tariqatlari ... Jadidchilik – milliy g'oyalar uchun kurash falsafasi. Behbudiy... jadicilik falsafasi namoyondalari [13:11-12]; Yusuf Hamadoni, «Ahmad Yassaviy, Xoja Abdulloh G'ijduvoni, «Xoja Ahrori Valiy, Mir Alisher Navoiy ... boshqalarning qarashlari» [5] kabi ko'plab mavzu va savollar uchun Samarqand shahrimizda joylashgan yuqorida ko'rsatilgan ma'naviyat obidalarini asosiy manba bo'lib xizmat qilishini yoddan chiqarmaslik kerak.

Auditoriya mashg'ulotlariga ajratilgan o'quv vaqtini tejash uchun ijtimoiy-gumanitar fanlarning yuqorida

ko'rsatilgan tutash mavzulari bo'yicha ochiq osmon ostidagi kompleks ekskursiyalarni tayyorlash, o'tkazish maqsadga muvofiqdir.

Yuqorida bayon qilingan ochiq osmon ostida o'tkaziladigan mashg'ulotlar faqatgina talabalarni mamlakatimizning o'tmishi, saodatli buguni va porloq kelajagi bilan tanishtiribgina qolmasdan, balki samarali tarbiya vositasi sifatida talabalarda ona Vatanga, uning boy tarixi, madaniyati, san'atiga samimiy va chuqur mehr-muhabbatni, sadoqatni shakllantirish imkoniyatini yaratadi. O'z-o'zidan ravshanki, buning uchun professor-o'qituvchilar ham talabalar ham ma'lum tayyorgarlik ko'rishlari zarur bo'ladi. Ushbu sohada ularga metodik yordam ko'rsatish uchun pedagogika kafedrasida «Samarqand ma'naviyat o'choqlari» nomli uslubiy qo'llanma ishlab chiqilib nashr etildi [11].

Bu yerda muhokama qilinayotgan ochiq osmon ostidagi ekskursiya mashg'ulotlari noan'anaviy ta'lim usuli va ta'lim mazmunini isloh qilish bo'yicha «Kadrlar tayyorlash milliy dasturida ko'rsatilgan. «Kadrlarni o'qitish va tarbiyalash milliy tiklanish» prinsiplari va mustaqillik yutuqlari, xalqimizning boy milliy, ma'naviy va intellektual salohiyati hamda umumbashariy qadriyatlarga tayangan...» holda isloh qilinadi, degan talablariga to'laqonli javob berishni alohida ta'kidlash joiz [2:54].

Ijtimoiy-gumanitar fanlar namunaviy o'quv dasturlari mavzu va savollariga muvofiq bo'lajak o'qituvchilarga sohibqiron Amir Temur davrida saltanatning poytaxti bo'lmish Samarqand o'zoq o'tmishda ham bugungi kunda ham yuksak ma'naviyat, ilm-fan, madaniyat maskani bo'lganligini, uning islom olamidagi nufuzi nihoyatda yuqori bo'lganligini, kelajakda ham shunday bo'lishini talabalarga namoyish qilish maqsadida Samarqand shahrida joylashgan madrasa, maqbara, majmualar, aziz-avloliyolar mangu orom topgan muqaddas joylar, qabristonlar, ulug' allomalarimizning qadamjolari kabi tarixiy obidalar, mustaqillik yillarida bunyod etilgan ma'naviy inshootlar ro'yxati tuzildi hamda ularni Samarqand shahri hududi (ko'cha va mahallalari)da joylashishiga mos ravishda Samarqand shahri geografik xaritasi asosida «Samarqand ma'naviyat o'choqlari» nomli elektron xarita va ekskursiya uchun virtual versiya ishlab chiqilgan.

Birinchi Prezidentimiz I.A.Karimov «Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch» asarida «Mamlakatimiz hududida mavjud bo'lgan to'rt mingdan ziyod moddiy ma'naviy obida umumjahon merosining noyob namunasi sifatida YuNESKO ro'yxatiga kiritilgan...»ligini alohida ta'kidlaganlar [3:30]. Ushbu noyob tarixiy yodgorliklarning katta qismi yuqorida ko'rsatilganidek, Samarqand shahri va viloyati hududida joylashganligini hisobga olib, ulardan ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'rganish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda tarixiy xotirani mustahkamlashda yuqori samaraga erishish vazifasini taqozo etadi.

Mazkur ma'naviyat o'choqlariga kiritilgan 60 ga yaqin obyektlar ma'lum belgilar asosida 12 guruhga bo'lindi.

Quyida kompyuter xotirasiga joylashtirilgan guruhlarini keltiramiz. Bunda har bir guruhga kiritilgan ekskursiya obyektlari haqida ma'lumotlar ham kompyuter xotirasiga kiritilgan.

1. Madrasalar: Ulug'bek madrasasi, Yalangto'sh Bahodir madrasasi, Tillakori madrasasi, Sherdor madrasasi va boshqalar.

2. Maqbaralar: Go'ri Amir maqbarasi, imom Moturidiy maqbarasi, Mahdumi A'zam maqbarasi, Imom

Ismoil al-Buxoriy maqbarasi va yodgorlik majmuasi va boshqalar.

3. Masjidlari: Bibixonim, Hazrati Xizr, Xo'ja Ahrori Valiy, Xo'ja Abdu darun, Xo'ja Abdu Berun va boshqalar.

4. Qabristonlar: Shohi Zinda, Chokardiza, Panjob, Murod avliyo va boshqalar.

5. Qadamjolar: Amir Temur qadamjosi, Mirzo Ulug'bek qadamjohi, Alisher Navoiy qadamjohi, Xotira maydoni, Mahmudxo'ja Behbudiy qadamjosi (Sam PXMOQTI).

6. Muzeilar: Afrosiyob muzey-qo'riqxonasi, Afrosiyob tarixiy muzeyi, O'zbekiston tarixi muzeyi, Mirzo Ulug'bek rasadxonasi va muzeyi, O'lkashunoslik muzeyi, SamDU qoshidagi Alisher Navoiy muzeyi, SamDU ilmiy kutubxonasi qoshidagi eski qo'lyozmalar bo'limi, SamDU qoshidagi geologiya muzeyi, SamDU zoologiya muzeyi, SamDU arxeologiya muzeyi, Sadridin Ayniy uy muzeyi, Mirzo Ulug'bek nomidagi me'morchilik qurilish instituti muzeyi, Saidrizo Alizoda uy muzeyi va boshqalar.

7. Teatrlar: Hamid Olimjon nomidagi teatr, A.Chexov nomidagi teatr, Asror Jo'rayev nomli qo'g'irchoq teatri, Alisher Navoiy nomidagi istirohat bog'idagi amfiteatr.

8. Konsert zalari: Mirzo Ulug'bek ko'chasida joylashgan Samarqand san'at kolleji qoshidagi yangi konsert zali, Kamolot Yo'li markazi qoshidagi konsert zali.

9. Bog'lar: Alisher Navoiy nomidagi istirohat bog'i, Sug'diyona istirohat bog'i, Yoshlar istirohat bog'i.

10. Axborot-resurs markaz (kutubxona) lari: Pushkin nomidagi viloyat axborot-resurs markazi, SamDU ning Abdurahmon Jomiy nomidagi axborot-resurs markazi, SamDU (Pedagogika va fizika fakultetlari) axborot-resurs markazlari, Samarqand chet tillari instituti axborot-resurs markazi, Samarqand qishloq xo'jalik instituti axborot-resurs markazi, Samarqand qurilish va arxitektura instituti axborot

resurs markazi, Samarqand tibbiyot instituti axborot-resurs markazi, TATU Samarqand filiali axborot-resurs markazi, SamVPKMOQTI axborot-resurs markazi, Abu Rayhon Beruniy nomidagi viloyat bolalar axborot resurs markazi (M.Qoshg'ariy ko'chasi 62-uy) va h.k.

11. Ustaxonalar: Samarqand shahri Toshkent ko'chasidagi hunarmandlar markazi (Sobiq "Usto birlashmasi"), Siyob bozorida joylashgan "Temirchilik" ustaxonasi (Dunyoga dong'i ketgan mashhur kulolchilik, pichoqchilik, ganchkorlik va b.q. ustalarning ustaxonalari.)

12. Markazlar: Samarqand yoshlar markazi, Mashhura o'quv markazi, Samarqand hunarmandlar markazi (Sobiq "Usto birlashmasi").

Kompyuter muloqotli dastur vositasida talabalar ma'naviyatini shakllantirish bo'yicha yuqorida bayon qilingan boy imkoniyatlar nafaqat oliy o'quv yurtlarida, balki umumiy o'rta-maxsus, kasb-hunar ta'lim tizimida ham foydalanishni ko'zda tutadi.

Shu bois **"Samarqand ma'naviyat o'choqlari"** nomli kompyuter muloqotli dasturi elektron variantidan keng ko'lamda foydalanish uchun uni viloyatimiz ta'lim muassasalari "Ma'naviyat va ma'rifat" xona va markazlari kompyuterlari xotirasiga joylashtirish imkoniyati yaratildi.

Xulosa qilib aytganda, ochiq osmon ostidagi ekskursiyalar mashg'ulotlari va kompyuter muloqotli dasturi asosida yaratilgan virtual ekskursiyalar o'quv materialini o'zlashtirishni osonlashtiradi va uni uzoq vaqtga esda saqlashga imkon yaratadi. Chunki, o'quv materialini talabalarga ko'rgazmali taqdim etilganda ularda tasavvur hosil bo'lish (ya'ni uni qabul qilish va eslash), og'zaki bayon qilishga nisbatan 5-6 marta tezroq kechishi odam bosh miyasi o'ng yarim shari hujayralarining faoliyati bilan bogliqligi hozirgi zamon fiziologiya fanida isbotlangan.

Adabiyotlar

1. Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. Birinchi Prezidentimiz Islom Karimovning O'zbekiston Respublikasining IX sessiyasida so'zlagan nutqi. // Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. – T.: «Sharq», 1998. 4-19-b.
2. O'zbekiston Respublikasining Kadrlar tayyorlash milliy dasturi//Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. - T.: «Sharq», 1998. 32-61-b.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: «Ma'naviyat», 2008. 174- b.
4. "Axloqshunoslik" fanidan namunaviy dastur. – T.: O'AJBNT markazi, 2004. 12b.
5. "Ma'naviyat asoslari" fani namunaviy dasturi. – T.: O'AJBNT markazi, 2004. 10-b.
6. "Milliy istiqlol g'oyasi" fani dasturi. – T.: 2004. 38- b.
7. "Pedagogika nazariyasi va tarixi" fani namunaviy dasturi. – T.: TDPU, 2003, 40- b.
8. "Pedagogika tarixi" fani namunaviy dasturi. T.: TDPU, 2006. 15-b.
9. Shodiyev N. va boshqalar Milliy istiqlol g'oyasining pedagogik va axborot texnologiyalari. // Axborot kommunikatsion texnologiyalari o'quv jarayonida: yechimlar va istiqbollar Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. 2-qism. –Samarqand: 2007. 9-17- b.
10. Shodiyev N. Ochiq osmon ostidagi mashg'ulotlar. /Ma'rifat gazetasi, 2013- yil 5-aprel.
11. Shodiyev N., O'tanov O'. Samarqand ma'naviyat o'choqlari. Uslubiy qo'llanma. –Samarqand: 2008. 75-b.
12. Xushvaqto'v N., O'rozov B. Milliy qadriyatlarimizni o'rganishda kompyuter. //Xalq ta'limi, 2008, № 6, 38-40-b.
13. Fayziyev M.A. Zamonaviy axborot texnologiyalari asosida laboratoriya darslarini tashkil qilish. // O'rta maxsus, kasb-hunar talimi tizimida kadrlar tayyorlash jarayoni mazmuni, o'qitish vositalari va shakllarining nazariy – uslubiy asoslarini takomillashtirish: Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. 25-26 noyabr 2011. -Toshkent: 2011.
14. "Falsafa" fani namunaviy dasturi. – T.: TDPU, 2004, 24- b.
15. O'zbekiston tarixi. – T.: TDPU, 2004. 33- b.

PEZIOME

Ushbu ishda ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'rganish jarayoni ochiq osmon ostidagi ekskursiyalarning talabalarni ma'naviy tarbiyalash bo'yicha imkoniyatlari muhokama qilinadi. Mazkur no'anaviy ta'lim usulining bu sohada samarasini yanada oshirish maqsadida o'zbek xalqining durdonalarini kengroq jalb qilish orqali kompyuter muloqoti dasturi asosida Samarqand shahridagi 60 ga yaqin ma'naviyat obidalarini o'rganish uchun virtual ekskursiyalar ishlab chiqilgan.

PEZIOME

В работе раскрываются возможности использования экскурсионных занятий под открытым небом в воспитании у студентов духовности в процессе изучения общественно-гуманитарных дисциплин. В целях повышения эффективности этого нетрадиционного метода обучения путём охвата около 60 шедевров узбекского народа в Самарканде. В исследовании разработана и внедрена в учебно – воспитательный процесс компьютерная программа виртуальных экскурсий.

SUMMARY

The article is about problems of spiritual upbringing of students through forming and organizing out of door excursions in learning the social-humanitarian subjects. With the purpose of increasing the effectiveness of this non-traditional method there have been worked out and used in the studying process the computer programme of virtual excursions, with the help of which about 60 monuments in Samarkand were investigated.